

İzhar-3 | Medreseyi Mahmudiyye Ali Kara Hoca

Fiillerdeki muktezi iğrab, fiil-i müzariin ism-i faile tam müşabehetidir (benzemesidir). Bu benzerlik üç türdür. Lafzan, manen ve istiğmalen. Lafzan benzemesi: Harekelerde ve sükunlarda fiil-i müzariin ism-i faile vezin itibarıyla benzemesinden dolayıdır. Manen benzemesi: İki türdür: 1) Fiil-i müzari ve ism-i failden her birerlerinin umumilik ve hususiliği kabul etmelerinde fiil-i müzari ism-i faile benzer. Çünkü ism-i fail lam-ı tariftan soyulduğu zaman umumilik, lam-ı tarif dahil olduğunda da hususilik ifade eder. Fiil-i müzari de hal ve istikbal harflerinden soyulduğunda umumilik, bu harfler dahil olduğunda ise hususilik ifade eder. 2) İsm-i fail lam-ı tariftan, fiil-i müzari de hal ve istikbal harflerinden soyulduğu zaman akla ilk gelen zaman-ı haldir. İstimalen (kullanılışı itibarıyla) benzemesi: 1) Fiil-i müzari ve ism-i failden her birerlerinin nekre kelimelere sıfat olmaları ve de 2) bunlar üzerine iptida (te'kit) lamının dahil olması hususunda fiil-i müzari ism-i faile benzer. Amil iki kısımdır; Lafzi ve manevi. Lafzi de iki kısımdır; Semai ve kıyasi. Semai de iki kısımdır; İsimde amil ve fiil-i müzaride amil. İsimde amil de iki kısımdır; Bir isimde amil ve iki isimde amil.